

A közéletmezés ügye a Munkástanács intéző bizottságában.

* * *

Kun Béla, Erdélyi és Lengyel népbiztos elvtársak az élelmezési nehézségek megszüntetéséről. — Határozati javaslat a közellátás újraszervezéséről.

A budapesti Munkás- és Katonatanács *nyolevanas intéző bizottsága* csütörtökön délelőtt *Agoston Péter* népbiztos elnöke alatt ülést tartott, amelynek egyetlen tárgya a *közellátás újraszervezése* volt. Az ülésen *Kun Béla* elvtárs nagyobb beszédben rámutatott az élelmezési kérdések körül eddig tapasztalt hibákra, azok okára és megjelölte azt az irányt, amelynek betartásával javítani lehet a helyzeten és amelynek követésével elháríthatók lesznek azok a nagy nehézségek, amelyekbe a közéletmezés eddig ütézőtt. A készletek elosztása kérdésében — *Kun* elvtárs szerint — az összes munkástanácsok tanácsára és utasítására van szükség, másképen a proletárdemokrácia elvei szerint nem is történhetik elhatározó lépés. Az ülés végén *Kun Béla* határozati javaslatot nyújtott be, amely kimondja Budapest tehermentesítésének szükségességét, a fogyasztók rajonizását, az ország ellátási szervezeteinek centralizálását, közös étkezdék föllállítását, végül Budapest és környéke közigazgatási egyesítését. A határozati javaslatot a nyolevanas intéző bizottság elfogadta.

Az ülés lefolyásáról a következő tudósításunk számol be:

Elsőnek *Biermann István* elvtárs szólott föl és a közéletmezés rossziaságának egyik főokául azt jelölte meg, hogy a legfontosabb közellátási ügyekben a budapesti központi forradalmi Munkás- és Katonatanács elnökségének semmi belszoálása nincsen. A budapesti Munkástanácsnak most semmi intézkedési jogköre nincsen, mert *nincs karkatalma*. A proletáriátus körében óriási nyugtalanságot keltett a közellátási népbiztos által kibocsátott odiózus élelmiszerjegyrendelet. Ez az elkeseredés nemcsak a szellemi, hanem a fizikai munkások körében is mutatkozik.

Kun Béla elvtárs előadása.

Ezután *Kun Béla* elvtárs emelkedett szólásra. Bejelenti, hogy a forradalmi Kormányzótanács egy háromtagú direktóriumot küldött ki az élelmezési kérdésének megoldására azért, hogy megszüntetessék az az anomália, hogy a közellátás kérdésében eddig semmiféle egységes rend nem volt. A közellátási népbiztoság rendelkezéseit úgy egyes vidéki szervek, mint más népbiztoságok is különböző intézkedésekkel kontrakarizozták. Magának a fölhaltásnak, az árunk, az élelmiszerek beszerzésének ügye ma másképen, mint *diktatórikus uton*, el nem intézhető. Ennek a direktóriumnak kiküldését elsősorban az tette szükségessé, hogy *ne akadályozhassák meg más szervek közbenső intézkedésekkel a Budapestre való élelmiszerfölhozatalt*. Nekem az a véleményem — mondott *Kun* elvtárs —, hogy mint minden téren, úgy a közellátás terén is

a proletáriátus önkormányzatának kell érvényesülnie,

mert csakis a proletáriátus önkormányzata, annak ellenőrző befolyása az, ami a kérdéseknek a proletáriátus érdekében való megoldását lehetővé teszi. Én nem titkolom el véleményemet. Lehetetlenem tartom, hogy egy kizáróan bürokratikus apparátus révén az élelmiszerek elosztásának kérdése rendbehozassék. Ha nincs beleszoálása Budapest munkástanácsának ebbe, a kérdésbe, akkor egészen természetes, hogy Budapest munkástanácsa, amely Budapest proletáriátusának megbízottja, nem is vállalhatja ezért a felelősséget.

A vezetés, irányítás, egészen természetesen, ennek a direktóriumnak, ennek a háromtagú bizottságnak kezében kell, hogy legyen, mert másképen nem képzelhető el az elosztás. Ellenben, hogy Budapestre vonatkozóan *hogyan osztassék el az élelem*, abban nemcsak véleményezőleg, hanem végrehajtólag is intézkedési joggal kell bírni, *nemcsak a nyolevanas intéző bizottságnak, hanem az ötszáz munkástanácsnak és az összes munkástanácsoknak is, másképen ezt a proletárdemokrácia elvei szerint nem lehet megoldani*. Ha csupán egy bürokratikus apparátus intézi az ügyet, amely

nem áll közvetlen összeköttetésben a proletáriátussal, amelyben egész sereg ugynevezett specialista van, akiknek a proletáriátushoz semmi közük, akiknek a proletárdiktatura esetleg nem is érdekük, vagy nem is elvük szerint való, akkor egészen bizonyos, hogy az élelmezési kérdés nem a proletáriátus érdekeinek szempontjából és nem a proletáriátus szellemében fog megoldatni.

Nagyon helyeslem és ma is helyeslem visszamenőleg azt, hogy a munkásság szövetkezetekben szervezkedett. Elsőrendű mértékben szükség volt a kapitalizmus alatt arra, hogy a munkás magát, mint fogyasztót is védje, neesak mint a termelés résztvevőjét, azonban azon a címen, hogy valaki szervezkedett a fogyasztási szövetkezetekben, ma különös ellátási kedvezményekben részesüljön, ez egy *munkásarisztokráciának* a kialakulására vezetne, ami a proletáriátus egységét megbontaná. Már pedig, hogy mit jelentett a munkásarisztokrácia, azt láttuk a háboru folyamán, ahol éppen a munkásarisztokrácia volt az, amely odaállott, különösen Németországban, a háboruhoz és az egész proletáriátus rovására cselekedett akkor, amikor a háborut támogatja. Hogy

munkásarisztokrácia ne alakuljon ki,

annak elengedhetetlen föltétele a *kényszerszövetkezés intézményesítése, szóval a szövetkezetek államosítása*.

Eríntenem kell most egy másik konkrét kérdést, tudniillik a vendéglők kérdését. A leglehetősebb dolog, ami ma a vendéglők ellátása terén történik. Mire kellett a proletárdiktatura? Elsősorban a nevelésre, a szocializmusnak a munkásság körében való fölépítésére, de hogy a diktatura fönnálljon és erősödjék, annak első föltétele az, hogy a munkásság lássa is, hogy ebben a diktaturában tényleg ő az ur és az ő érdekeit védi ez a diktatura. Ha azonban a dolgozók, a proletáriátus nem elsősorban részesedik mindabban, amit a társadalmi munka révén termelünk, akkor az nem a proletáriátus diktaturája. Lehetetlen állapot az, amit az V. és VI. kerületi elvtársak emlegetnek, hogy a munkásság, a proletáriátus még mindig kénytelen azokban a butikokban és lebujookban étkezni, amelyeket direkt hátrányban részesítenek az élelmiszerrel való ellátás terén. Hogy ez miért történik és hogyan történik, azt én, aki nem vagyok beavatva a közellátási kérdések részleteibe, nem tudom, de azt hiszem, az oka egész egyszerűen az, hogy *a proletáriátusnak nincsen beleszoálása az élelmezési kérdésekbe*. (Igaz! Ugy van!) Mert nem bírom elképzelni, hogy ha a proletáriátusnak ebbe beleszoálása volna, ezeket az állapotokat nyugodtan tűrné. Ha beleszoálhatna, holt bizonyos, hogy elsősorban arra törekednék, hogy a munkásvendéglőket lássák el élelemmel. Nagyon szükségesnek tartanám, hogy *mihamarabb térjünk rá a társadalmi ellátás rendszerére*,

közsegesítsük az összes vendéglőket

és a községi táplálás rendszerét vezessük be. De addig, amíg vannak ilyen magánvendéglők, ahol speciálisan munkások étkeznek, azok a vendéglők megfelelő *munkástanácsai ellenőrzés* alá vonandók. Az élelmiszerek elosztása tekintetében ezek a munkásvendéglők kedvezményben részesítendőek ama vendéglők rovására, amelyekben nem munkások, nem szakszervezeti tagok, nem párttagok, szóval nem proletárok étkeznek.

Kun elvtárs ezután a *vörös katonák igazolványainak szükségességét* hangoztatta, megjegyezvén, hogy e téren minden visszaélest meg kell akadályozni.

Ami az

A, B és C jegyeket

illeti, — mondotta — én azzal a rendelettel, amelyet *Erdélyi* elvtárs ebben a tekintetben kiadott, *annak alapelveivel teljesen egyetértek*. Más kérdés azután, hogy *részleteiben helyes vagy helytelen-e*: ha helytelen a részletekben, akkor ennek megint csak az az oka, hogy a munkásság önkormányzatának közreműködése nélkül jött létre és anélkül jött létre, hogy megkérdézte volna akár *Erdélyi* elvtárs, akár a fővárosi Munkástanács elnöksége, akár annak intéző bizottsága valamelyik szélesebbkörű proletártestületét. Én, mielőtt ilyen ren-

deletet kiadnék, azt az elvet követném, hogy a munkásianács elé vinném, sőt más proletárforumok elé is, esetleg még a pártszervezetek és a szakszervezetek elé is, amelyeknek nincs ugyan intézkedési joguk, de amelyeknek mindenestre kell a véleményezési jogot biztosítani, hogy a proletáriátus véleménye minél több esatornán keresztül nyilatkozzék meg. Az intézkedési jog legyen azoké a szervek, amelyek arra hivatva vannak, de az ilyen rendeleteket kiadásuk előtt a proletáriátus minél szélesebb körben vitassa meg.

Még egyszer visszatér:

a szövetkezetek államosításának

kérdésére annál inkább, mert egy K. S. jefü elvtárs, azt hiszem Kalmár Simon elvtárs, a Népszavában azt mondja, hogy ez fából vaskarika. Ha fából vaskarika, akkor itt meg fog történni a csoda, hogy a fából tényleg vaskarika lesz, mert a szövetkezeteket államosítani kell. Kénytelen lesz államosítani őket a proletárállam. Miért mondom, hogy államosítani kell? Azért, mert a mi itt ma folyik, az visszaélés a kifejezésekkel. Hiszen az, amit csinálunk és amit szocializálásnak nevezünk, azt elméletileg nem helyesen nevezzük szocializálásnak, hanem tulajdonképpen proletárállamosítás, a proletár állam veszi az illető intézményt a kezébe. A szocializálás a proletárállamosítás után következik be.

Emlékeznünk kell arra a platformra, amelynek alapján a szociáldemokrata párt és a kommunista párt egyesültek, arra, amelyet annak idején a két párt vezetősége elfogadott, amelyben szóról-szóra ez foglaltatik: „Az elosztás csupán a dolgozók részére, a fogyasztók kényszer-szövetkezése vagy a munkás-, katonai- és földmivestanácsok megfelelő osztálya útján”. Ebben világosan benne van a kényszer-szövetkezés. Az élelmezés részletkérdéseiben a háromtagú bizottság tagjai fogják a fölvilágosításokat megadni. Én csak arra kérem az elvtársakat, hogy az élelmezés kérdéseit *állandóan tartssuk fölcsinzen*, mert ha ezt nem tesszük, ha hazug vigasztalásokkal jövünk és ha nem leplezzük le a helyzetet a maga egész valóságában, akkor nem tudunk segíteni az élelmezés kérdésében. (Élénk helyeslés). Ismételtlen hangsúlyozom, *én nem félek az éhségtől sem*, mert ahogy az éhség forradalmosító tényező volt azelőtt, forradalmosító tényező lesz most is, mert ösztökélni fog minket a kérdések tisztázására, ösztökélni fogja az egész proletáriátust és meg fogja teremteni az egész proletáriátus önkormányzatát az élelmezés kérdésében, meg fogja semmisíteni azt a bürokratikusságot, amely az elosztás kérdésének megoldására alkalmatlan. (Élénk helyeslés).

Lengyel Gyula elvtárs teljesen egyetért Kun Béla fejtegetéseivel. A Munkástanácsnak föltétlenül ragaszkodnia kell ahhoz, hogy minden élelmezéssel foglalkozó Munkástanács rendelkezék. Az élelmezési diktatura azért vált szükségessé, hogy az élelmezést biztosító eszközök egy kézben legyenek és így az éhség fenyegető veszedelme elhárítható legyen. Ez nem jelenti azt, hogy az élelmezési diktatura a munkástanácsok fölött diktatúrát gyakoroljon; az élelmezési diktatura csupán a munkástanácsok működésével párhuzamosan a centrális vezetéssel járó előnyöket akarja kihasználni. Lényegében Budapest élelmezéséről van szó. Az eddigi módszerek Budapest élelmezésére bizonyos pénzügyi és egyéb nehézségek miatt nem használhatók. Olyan készleteink, amelyeket a falu rendelkezésére bocsáthatunk, vannak. Ruha- és cipő-, gépszij- és dohány-, stb. készletek mérésfelten vannak; lehetséges, hogy a városi lakosságtól kell egy időre elvonunk ezeket az árucikkeket, de az élelmezési kérdésnél fontosabb kérdés nincs. A csereakció módszere az lesz, hogy az ország egyes helyein elosztóraktárakat állítunk föl, és az elosztóhelyeken csak az vásárolhat, aki az elosztóraktárakkal kapcsolatos gyűjtőhelyeken élelmezést adott el. Az ilyen beszerzett élelmezések fölött a munkástanácsnak kell rendelkeznie.

Erdélyi elvtárs beszéde.

Erdélyi Mór népbiztos szintén az élelmezés kérdésével foglalkozik. Ugy látja, hogy az elvtársak körében meglepetést keltett, hogy a helyzet idáig romlott, holott azt mindenki tudta, már ezelőtt hat hónappal, hogy minden politikai konstellációra való tekintet nélkül ez fog elkövetkezni. Már ezelőtt hat hónappal megmondotta ezt, amikor a románok nem Szolnoknál és a csehek nem Miskolcnál álltak. Ő az első perctől kezdve azt a politikát folytatta, hogy minden élelmezést Budapestre kell koncentrálni. Az a munka azonban, amit most végzett, sziszifuszi munka volt, mert rendeleteit a vidéki direktóriumok félreverték, mert ott minden munkástanács önálló politikát folytat. Ilyen körülmények között valóságos csoda, hogy Budapestben még nem hal éhen mindenki.

Hozzájárul a bajokhoz az *abnormis időjárás* is, amely három héttel hátravetette a termést és különösen nehezé tette a burgonya szempontjából, a régi termés elfogyása és az új burgonya között az átmenetet. Az *Általános Fogyasztási Szövetkezetet* ért támadásokat illetően szóló

védelmébe veszi a szövetkezetet;

amely a kapitalista társadalomban átmenet volt a kapitalizmusból a kommunista rend felé.

A szövetkezetnek nem lehetett az a lényege, hogy kizárja kebeléből a nem fizikai munkásokat. A szövetkezetre ma már átmeneti misziszio vár: átvenni és megszervezni a magánkereskedelmet és azt mint tökéletes elosztó szervet átnyújtani a Tanácsköztársaságnak. Az árak fölhajtása és szétosztása között olyan szoros nexus van, hogy azt az ellátás veszélyeztetése nélkül megbolygatni nem lehet. Az élelmezésfölhajtást nem lehet a fővárosra bízni, amelynek erre megfelelő organizációja nincsen. A fővárosra ezentúl is a jegyek kiadása és ellenőrzése marad.

Az écsorgást csupán helyesen keresztülvitt rajonirozással lehet megszüntetni.

A rajon-rendszert csak úgy lehet tökéletesen keresztül vinni, ha minden beszerzési csoportot megszüntetünk. A mai megszokott jegyrendszer továbbépítése volt a szólo által kontemplált új jegyrendszer, amelynél az volt a fő szempont, hogy a munkásságot minden körülmények között el kell látni. A rajon-rendszert nem lehet megcsinálni a jegyrendszer módosítása nélkül, amelyre szükség van az écsorgás megszüntetése céljából. A jegyek különbözősége nem jelenti azt, hogy a proletárdiktatura éheztesse akarja a burzsoáziát, hiszen a jegyek különbözősége már a nehéz testi munkások részére kiadott pótgjegyek révén is meg volt. Kéri a Munkástanácsot, hogy jelentését vegye tudomásul.

Több fölszólalás után Kun Béla elvtárs a következő határozati javaslatot

nyújtotta be:
Mondja ki a fővárosi Munkástanács intéző bizottsága:

1. Az élelmezési létszám csökkentése céljából Budapest tehermentesítése föltétlenül szükséges. A tehermentesítés céljaira külön bizottságot küld ki a fővárosi Munkástanács a népbiztosságok képviselőinek bevonásával, amely bizottság fölhatalmaztatott arra, hogy a fővárost az improduktív elemektől megszabadítsa.

2. A fogyasztók rajonirozása, fogyasztókat-szter föllállítása minden erő megfeszítésével július 1-éig megvalósítandó.

3. Keresse meg a fővárosi Munkástanács a Kormányzótanácsot, hogy a fővárosi Munkástanács részére a proletárönkormányzat elvének megfelelően az élelmezéselosztási kérdésekben a népgazdasági tanács által megállapítandó alapelvek szerint intézkedési és ellenőrzési jog biztosítsanak.

4. Ugyancsak megkeresendő a Kormányzótanács, hogy a fogyasztók kényszer-szövetkezésének elveit valósítsa meg: az ország összes fogyasztási szövetkezeteit centralizálva és külön ellátási szerveit megszüntetve, az egész ellátási szervezetet sürgősen centralizálja, hogy így azt sürgősen a proletárállam birtokába vehesse.

5. A közös konyhák föllállítására alakított kerületközi bizottság fölhívandó, hogy a társadalmi élelmezés megvalósítása céljából a dolgozók számára az illetékes szakszervezetek bevonásával közös étkezőket állítson föl.

6. A Vörös Örség helyi alakulatai szigorúan utasítandók arra, hogy semminemű élelmezési kiváltságot önkényesen igénybe ne vegyenek és az élelmezési rendszabályokhoz legszigorubb büntetés terhe mellett alkalmazkodjanak.

7. A környékbeli munkásság egyenlő ellátásának helyes biztosítása céljából Budapest és környékének közigazgatási egyesítése sürgősen napirendre tűzendő. Addig is a Budapest környéki közellátási bizottság tartozik a fővárossal együtt működni.

Erdélyi Mór elvtárs válaszolt a vitában elhangzottakra. A vendéglők ellátására kipróbált proletárok vezetése mellett külön szervezet állított föl, amely meg fogja vizsgálni az ebben az ügyben beérkezett panaszokat. A vörös katonák ellátási igazolványai körül a legnagyobb visszaélések vannak. Ezren és ezren jutnak illegitim módon vörös katonai ellátmányi igazolványhoz, úgy hogy a forradalmi Kormányzótanács is a mai naptól kezdve a legszigorubb intézkedéseket kénytelen életbe léptetni. Azon az anomálián, hogy a vendéglős nyersen adja ki a vendégeknek a húst, a vendéglői jegyek bevezetésével fognak segíteni. Ma rengetegen étkeznek vendéglőben azért, hogy ilyen módon élelmezésüket fölhalmozhassák. Ezt az anomáliát is meg fogja szüntetni a vendéglői jegyek bevezetése. A falun való vásárlásban a helyzet az, hogy a Balaton mellett két héttel ezelőtt még óriási élelmezéskészletek voltak, amelyeket 2-3000 család már teljesen fölszállított magának Budapestre. Tény az, hogy a proletárdiktatúránál koplálni is kell, de a háboru alatt Bécsben sokkal nagyobb éhség volt, mint most Budapestben

van. Reméli azonban, hogy két-három hónap alatt diadalmas seregeink előrenyomulásával a helyzet javulni fog.

Agoston Péter és Kun Béla elvtársakismételt fölszólalásai után az intéző bizottság a határozati javaslatot elfogadta. Ezzel az ülés véget ért.

A népbiztosságok rendeletei

* * *

Rendelet a Pest vármegyei közmunka igénybeviteléről. Pest vármegye forradalmi kormányzótanácsa biztosa a megye területén szükségesség, általános közérdeket szolgáló műszaki munkálatok végrehajtása ügyében a következő rendet adta ki: A megye területén szükséges, a termelést és az őszi mezőgazdasági munkálatok biztosítását szolgáló műszaki munkálatok végrehajtása ügyében — a mezőgazdasági munkálatok rendes folyamatának érintése nélkül és meggátolásának kizárásával — 1919. évi június hó 10-étől június 17-éig átrendelem a közmunka igénybevitelét azzal, hogy ezen közmunkára mindenki igénybevehető, fogatok két napi, egyéni munkások hat napi teljesítményével. Ezen rendelet végrehajtásáról és ellenőrzéséről a járási direktóriumok tartoznak gondoskodni. Minthogy a rendelet a megye gazdasági életének parancsoló szükségessége, a visszaélők a forradalmi törvényszék szigorával büntetendők. Ezen rendelet a Népszava és Vörös Újságban közzétetik és minden járási direktóriumnak megküldetik. Budapest, 1919 május hó 29-én. Joánovics s. k., Pest vármegyei forradalmi kormányzótanács biztos, direktórium elnök.

Szeszitalok és szesztermékek hivatala. A népgazdasági tanács a szeszitalok, továbbá az ecet és élesztő beszerzésére, nyilvántartására és elosztására a szeszitalok és szesztermékek hivatalát állította föl és zár alá veszi ezeket az árukat, amelyek fölött ezentúl a szeszitalok és szesztermékek hivatala rendelkezik. Ecetet és élesztőt a fogyasztók között részére egyelőre tovább kell árusítani. Azok az üzemek, amelyek a zár alá vett áruk előállításával foglalkoznak, készleteikből két-hetenként küldjenek kimutatást a hivatalnak. A borkiviteli szakbizottság, a magyar borkiviteli társaság, a magyar szeszértékesítő részvénytársaság és az élesztőipari bizottság megszűnik.

Mezőgazdasági géphivatal föllállítása. A népgazdasági tanács mezőgazdasági géphivatalát állít föl a mezőgazdasági gépek és eszközök nyilvántartására, szétosztására és a mezőgazdasági üzemek ellátására. A raktáron lévő és műszaki eladást nem kívánó anyagokat, valamint az üzemekben készülő mezőgazdasági szárazmunkákat és műszaki átadást nem kívánó gépeket a rendelet zár alá veszi. Ezek fölött a mezőgazdasági géphivatal rendelkezik. Mezőgazdasági gépek, gépalkatrészek és mezőgazdasági kéziszerszámok gyártásával foglalkozó nem szocializált üzemek, valamint ezek forgalombahozatalával foglalkozó vállalatok készleteit nyolc nap alatt be kell jelenteni a mezőgazdasági géphivatalhoz: Váci-körnt 57.

A kéveköti aratógépek és a hozzájuk való zsinegek bejelentése. A földmivelésügyi népbiztosság rendeletéből a kéveköti aratógépeket s az ezekhez való kéveköti aratógépszinegeket nyolc nap alatt be kell jelenteni a földmivelésügyi népbiztosság mezőgazdasági osztályához, bárki tulajdonában, birtokában vagy őrizetében is vannak azok. A kéveköti aratógépszinegeket a népbiztosság zár alá veszi, de azért birtokosaik saját gazdaságukban az aratáshoz fölhasználhatják azokat.

A keményítőhivatal közli, hogy azok a szörp, szőlőcukor, burgonyakeményítő, dextrin és csirizkészletek is bejelentendők, amelyek a Vörös Örség vagy más intézmény által már korábban lefoglaltattak. A bejelentés elmulasztása elkövetést és bünygyi eljárást fog maga után vonni.

LEGUJABB

* * *

Klerikális ellenforradalmi kísérlet Szombathely ellen.

Szombathelyről jelentik: Nagygencs, Bód és Vát községek kigazdái fölfegyverkezve puccsot terveztek Szombathely ellen. A szombathelyi vörös helyőrség és a szervezett munkásság a puccs híre azonnal akcióba lépett és lefegyverezte a mozgolódó parasztságot. Elfogtak több száz parasztot, akiket csütörtök éjjel kihallgattak. A letartóztatott parasztok egyértelműen azt vallják, hogy vallási okokból, bujtogatók fölhívására szervezkedtek Szombathely ellen. Egyébként a rend teljesen helyreállott és a környéken most már teljes nyugalom van.